

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v
inozemstvu 60.— Din letno.
Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana,
razpise služb je plačati po 1 Din za
vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg
poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
štev. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat 1 Din.
Inseratni davek posebej.

Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva
UJU ima s članarino tudi že plačano
naročnino, torej ni treba članstvu na-
ročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne
stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Lažnjiv budžet.

SKRAJNO POMANJKLJIV PROSVETNI PRORAČUN ZA SLOVENIJO. — OGROŽENA EKSISTENCA UČITELJSTVA IN ŠOL. — NEZAUPANJE V DRŽAVNO UPRAVO. — VPLIV PRORAČUNA NA VALUTO. — SLABO OBDAVČEVANJE. — PADANJE PRODUKCIJE. — RAST DRAGINJE. — KATASTROFALNE RAZMERE ZA LJUDSKO IZOBRAZBO. — CAVEANT CONSULES!

Izvoljena je nova narodna skupščina. Najvažnejša pravica narodne skupščine je dovoljevanje vsakoletnega budžeta. To pa je obenem njena najvažnejša dolžnost, za katero nosijo poslanci odgovornost pred narodom.

Načelo pri sestavljanju proračunov, bodisi društvenih, občinskih ali državnih, mora biti, da se pri izdatkih upoštevajo vse obstoječe potrebe, ter se zneski za nje prelinirajo v najvišje verjetni izmeri pri dohodkih pa se vzamejo najnižji sigurni zneski. Ako se pri tem pokaže primanjkljaj, se morajo iskati novi viri dohodkov: pri društvu zvišanje članarine, pri občini in državi novi davki. Le na ta način je mogoče vzdržati budžetno ravnotežje v proračunski dobi.

Pri sestavljanju državnega budžeta za leto 1922/23, se žalibog ni postopalo po tem načelu. Poznamo natančno le en del državnega budžeta: **proračun izdatkov za prosveto v Sloveniji. Ta je ena sama velika laž!**

Deloma je število profesorjev, učiteljev in uradnikov v proračunu manjše kakor število faktično z dekretom nameščenih: deloma so njihovi prejemki v proračunu nižji, kakor jim pristojajo po zakonitih predpisih: nekatere postojanke so v proračunu kratkomalo izpuščene, druge pa določene z naravnost smešno nizkimi zneski. V proračunu ljubljanske univerze je 44 rednih profesorjev: 10 po 9000 Din, 21 po 7500 Din, 13 po 6000 Din; pred sprejetjem budžeta pa je bilo nameščenih 48, in sicer 20 po 9000 Din, 18 po 7500 Din in 10 po 6000 Din. Izpuščeni so v proračunu 3 univerzitetni konceptni uradniki, ki so bili namešчени že leta 1920. Za 4 višje šolske nadzornike je prelinirana plača 20.000 Din, faktične plače pa so bile pri treh po 7000 Din, pri enem 5500 Din, skupaj 26.500 Din. V proračunu ni bilo predvideno, da se v jeseni nastavijo novi učitelji, ki pridejo iz učiteljskih. Za učila 12 državnih srednjih šol v Sloveniji je v proračunu smešna vsota 6000 Din, za neobvezne predmete (petje, stenografija itd.) v proračunu ni kritja, za draginske doklade prosvetnih nameščencev v Sloveniji je v proračunu blizu 12 milijonov dinarjev manj, kakor znašajo po uzakonjenih navedbah, itd., itd.

Kaj je posledica tega? Proračun je zakon in zakoni se morajo izvrševati. Zaradi tega bi se morali odpustiti iz službe vsi oni, ki niso v proračunu: le en mesec po začetku nove proračunske dobe bi smeli še prejemati svojo plačo.*

V prejšnji kraljevini Srbiji se je to tudi prakticiralo neizprosno in učitelji so na ta način izgubili svojo službo in si potem iskali nov poklic. Šole so se zapirale, druge vegetirale z nedovoljnimi sredstvi in zmanjšanim številom učiteljev.

Pri nas se letos vobče še ni postopalo po krutem »finansijskem zakonu«. Le pouk neobveznih predmetov na srednjih šolah se je ukinil, učitelji-voditelji ne dobivajo svojih nagrad za vodstvene posle, kateheti ne svojih honorarjev za verski pouk, učitelji ekskurzijskih šol in učiteljice ročnih del ne svojih potnin. Prvotno se abiturijenti učiteljskih niso mogli nastavit, potem pa se je tudi tu našel neki izhod.* Vobče se prosvetno delo nadaljuje še precej nemoteno. Toda za kakšno ceno? Neštevilne obširne vloge romajo na ministrstvo prosvete in na finančno ministrstvo. Iz Ljubljane je šlo na manj 30 takšnih vlog, nekatere so imele po 20, 30

* Drugim bi se morale plače reducirati na zneske, ki so v proračunu dovoljeni.

** Pričelo se je s silo goniti učiteljstvo v pokoj in čakalo se je kdaj kdo umrie, da so novinci lahko dobili plačo.

in več strani z različnimi sezname, izkaz, potrdili in dokazili o potrebi. Med tem pa čakajo prizadeti na svoje zakonite prejemke, v ucu in strahu, ali jih dobijo ali ne. Da se pri tem razvija in bujno raste nervoznost med državnimi nameščenci, je jasno. O tej nervoznosti je nedavno dr. Mercog v »Novi Evropi« objavil zanimiv članek. Da ta nervoznost škoduje ne le prizadetim, temveč državi in splošnosti, je tudi jasno. Še bolj jasno je, da se na ta način ne pripravlja pot za redukcijo trdnosti, ako se samo z lažnjivim budžetom provocira na stotine nepotrebnih aktov — kajti tudi v drugih delih budžeta ni mnogo boljše.

Vprašanje pravičnega budžeta pa ima še drugo stran, ki je v ozki zvezi z valuto. Zaradi lažnjivega budžeta se morajo dovoljevati naknadni krediti že do sedaj se je samo za prosveto v Sloveniji dovolilo več milijonov; potrebno pa bi bilo to, liko, da bi se prosvetni budžet za Slovenijo povečal za več kot eno tretjino vsote, ki je v proračunu. Ni verjetno, da državni dohodki v isti meri rastejo nad zneske predvidene v proračunu. Posledica mora biti deficit na koncu proračunske dobe. Deficit pa mora zmanjšati zaupanje v našo valuto.

Ali je bilo treba tega »kresanja« prokrastijskih postojank? Poznavalci razmer trdijo, da ne. Naša zemlja je bogata. S primernim in pravičnim obdačenjem bi se dobilo dovolj sredstev za državo. Ponekod plačujejo tako malo davkov, da se norčujejo iz njih. Neki polkovnik je pripovedoval, da pridejo kmetje v gostilno in naročijo liter vina z besedami: »Donesi mi za jedan godišnji porez!« V nekaterih krajih ne vedo kam z denarjem. Zato tudi ne prodajajo svojih pridelkov. To povzroča draginjo. Srbski pregovor pravi: »Kod bogatog Vlaha je pšenica skupa«. Nadalje to povzroča padanje produkcije. Denarja ne rabi, zato se tudi ne potruji, da bi več pridelal. Ako bi se tem bogatašem naložili primerni davki, bi bili prisiljeni, da prodajajo svoje pridelke in da skušajo čim več producirati. Zvišana produkcija bi zvišala izvoz in tako okrepila našo valuto.

Zmanjševanje budžeta, kresanje izdatkov, ovira napredek v dvojnem oziru:

zadržuje razvoj duševne in materialne kulture, ker odteguje državi sredstva za dvigovanje prosvete, za izboljšanje prometa, na drugi strani pa zmanjšuje produkcijo, ker ne sili prebivalstva, da bi izrabilo svoje telesne moči in bogastvo zemlje. Ni dober gospodar oni, ki malo izda, pri tem pa živi bedno, zanikerno življenje v zanemarjenem stanovanju brez kulturnih potreb. Gospodar, ki hoče biti res napreden, se trudi, da si poveča dohodke, da si uredi udobno stanovanje, da se izobražuje in živi duševno življenje. To velja tudi za narode in države.

Novo izvoljeni poslanci naj gledajo, da bo novi proračun boljši in pravičnejši. Letos v izjemnih razmerah je še bilo mogoče doseči povečanje nekaterih budžetskih partij in vključ temu je prosveta v Sloveniji in gotovo tudi v drugih delih države precej trpela. V bodoče se bodo povečanja med letom težje dosegla: proračun, ki je bil sprejet, se bo moral izvrševati sledili bodo kravaži in škandali ter splošno propadanje na celi črti Caveant consules!

Na naslov ministrstva prosvete in centrale UJU v Beogradu.

Tekoči mesec smo bili javni nameščenci »osrečeni« s »silajnim« poviškom draginskih in stanovanjskih doklad. Ne potrebo se mi zdi obširnejše o tem razpravljati, saj nam še vsem donijo v ušesih viharji vzkliki javnih nameščencev na protestnih shodih, ki so se vršili širom naše domovine, ki opozarjajo vlado, naj se nikar ne igra z bedo državnega uradništva, ki so ga neznosne razmere privlele že na rob propada in obupa. Bili so to vzkliki do skrajnosti obupanega državnega uradništva in njihovih rodbin, ki opozarja, da bo sicer v samoobrambi poslego v najskrajnejšem slučaju po najskrajnejših sredstvih...

Najbolj neprijetno pa so bile ta mesec iznenadene naše z javnimi nameščenci poročene učiteljice, ki so dobile poviška 31 Din, reci in piši: **trideseden dinar**. Od poviška osebne draginske doklade 2 Din se je črtala polovica, stanovanjska doklada pa kratkomalo cela. Nimamo dovolj

LISTEK.

Prvi plameni.

»Zapoj, duša, zapoj o bolesti, najgloblji, najbolj pekoči in najlepši od vseh! Zapoj o bolesti, ki vre in vpije brez nehanja iz te uboge zemlje, ki jo ljubiš!«
Ivan Cankar.

Prvi plameni. Sedem pesmi za mešane in moške zборе. Uredil Srečko Kumar. Izdala in založila »Učiteljska Zveza slovenskih učiteljskih društev.« Julijske Krajine. Trst 1923. Tiskala »Edinost« v Trstu.

Naš smrtni narodni sovražnik nam je ugrabil ob koncu svetovne vojne del slovenske zemlje, solčni svet ob zeleni Soči, vinogradno Primorsko in vipavsko dolino, kršni Kras s Trstom, tižna Istro in velik del Notranjske, kjer biva najžilavejši, narodno najzavednejši slovenski ljudstvo, ki ječi pod krutim Lahom, pod trdo pestjo divjajočega fašizma, kjer je na dnevnem redu brezobzirno zatiranje slovenskih kulturnih in gospodarskih društev, nečuvno preganjanje slovenskega naroda, posebno pa pljunirjev prosvete — slovenskega učiteljstva. V svoji stanovski zavednosti se je slovensko učiteljstvo strnilo v »Učiteljsko Zvezo slovenskih učiteljskih društev,« ki ima v njej zaščitnico učiteljskih pravic in stanovskih vprašanj. S svojo vsestransko agilnostjo je »Učiteljska Zveza« ustanovila svoj pevski zbor, ki je priredil po Julijski Krajini že nekaj prav lepo uspelih koncertov pod svojim delavnim pevovodjo, glasbenim pedagogom in pianistom Srečkom Kumarjem.

Glej prve plamene, ki jih je zanetilo to zavedno učiteljstvo, zatirano in preganjano od podivjanih fašistov in od italijanskih oblastev! »Zapoj, duša, zapoj o bolesti...« V zbirki je na 20 straneh velike osmerke sedem pesmi, zvezanih z rdečo svilnato vrstico v okusno okrašen ovojni list. Razkošna se mi zdi za današnje razmere ta izdaja.

Na Oton Župančičevo besedilo »Otroci molijo« je Ivan Gerbec zložil učinkovit mešan zbor, ki v njem prevladuje zmanjšani septimov akord, izražajoč obupno prošnjo otrok do očeta. Očetova ljubezen se karakterizuje v zanimivi kontrapunktni fugi, ki narašča do mogočnega ff, konec pa je šestoroglasen zbor, ki izginja v najrahljši pp s trizvokom v kvintni leži. Skladba zahteva izvežbanih pevcev in pevki s čilim glasovnim obsegom.

Stanko Premrl je zastopan z mešanim zborom »Zakaj?«, ki se v njem zrcali vsa lepota moderne harmonizacije. Besedilo jako spretno prilagojena skladba začenja v počasnem in mirnem f-molu, ko plove misel na jug, napev narašča, zopet pojema, misel zaplaka v šestoroglasnih akordih, pri besedah »zakaj, pač zakaj?« pa vzkipi v mogočne, široke osmeroglasne akorde. V lahno gredočem tempu slika Premrl v triolih stavek »Bili so nekdanj naš raj« (— ti južni kraji), harmonija narašča v značilnih, obup izražajočih akordih, zopet pojema in konča v najmočnejšem ff z vzklikom »naš raj!« — Skladba je jako hvaležna za rutinirane zборе.

Emil Komel nas seznanja s svojo jako obsežno osmeroglasno pesmijo za mešan zbor »Vstajenje«. Skladba je skrbno obdelana v preprosti harmoniji, vendar dokaj utrudljiva za pevski zbor zaradi svoje obsežnosti in višine glasov. Lotijo naj se je le po številu močni pevski zbori, da bo pesem učinkovala.

Vinko Vodopivec je vžil nežne melodije za mešan zbor v Silvij Sardenkovo pesem »Pričakovanje«. Pesem začenja v rahlem d-molu. Dekle je odprla okno, da brž zasliši njegov korak. V risolutnem tempu zaječi, da ne sme on mimo hiše. Fugirani stavek slika v nežnem pp njeno

slutnjo, da on ni daleč. Vsa obupna žalostno vzdihuje: Ah! Ti mimo greš! — Skladbica ni tako lahka, kakor izgleda na prvi pogled. V njej je več glasbenih ličnosti, kontrapunktnih oblik, ki jih zmorejo le spretni in naobraženi pevci.

Janko Ravnik si je izbral Cvetko Golarjevo pesem »Kam si šla mladost ti moja« za moški zbor, ki ga je komponiral duhovito, umetniško. Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« je nagradilo te skladbo in jo prepustilo v natis za »Prve plamene«. Ravnik je genialen skladatelj globokih misli, le žal, da nas tako redko razveseli s svojimi proizvodi. — V počasnih molovih harmonij tuguje za mladostjo, naenkrat pa se v hitrih melodijah poda na plesišče, kjer brezskrbno zapleše in raja vse do jutra kot vihar. V značilnih disonancah in drznih postopih ugaša v divji strasti kot ugasne bliska žar. — Pevovodja mora biti že rutiniran interpret, da privede ta moški zbor z najboljšimi pevci do učinkovitega uspeha.

Vasilij Mirk se je prej večkrat oglašal v »Novih Akordih«. Nekaj njegovih moških zborov je prav srčkanih, ki so med vnetimi pevci jako priljubljeni. »Prvi plameni« nam prinašajo njegov mešani zbor s tenorskim solom na Oton Župančičevo pesem »Zeleni Jurij«. — S koncertov ljubljanske Glasbene Matice nam je znana odlič-

krepkih izrazov da bi dali duška nad to vnebokričečo krivico, ki se je zadala poročenim učiteljicam.

Čim smo zaznali za izplačilo te be-
raške miloščine, smo storili s strani or-
ganizacije korake za intervencijo. Pri
knjigovodstvu oddelka za prosveto smo
dobili informacijo, da je delegacija mi-
nistristva financ izdala nalog, da se omenje-
nim učiteljicam za enkrat stanovanjska
doklada ne izplača, kar znači, da je dele-
gacija v dvomu glede upravičenosti iz-
plačila in čaka odločitve finančnega mi-
nistristva.

Čudna, jako čudna, da, prevelika je
natančnost naše delegacije v tem slučaju,
ki je jasen kot beli dan in popolnoma ne-
sporen. Zakon o draginskih dokladah z
dne 28. februaria 1922 določa, da dobi-
va državni uslužbenci drag. doklade in
sicer osebne, stanovanjske in rodbinske
doklade. Po tej naredbi veljajo stanova-
niške doklade samo za Srbijo in Črno go-
ro. Izpremembe in dopolnila k temu za-
konu z dne 25. februaria t. l., ki raztezajo
stanovanjske doklade na vso državo, pa
nimajo nobene določbe, da bi mož in že-
na, oba v državni službi, ne smela vsak
zase dobivati stanovanjskih doklad. To-
rej jim pripadejo te doklade tudi po na-
redbi in se jim morajo naknadno in čim-
prej nakazati.

Zanimivo pismo piše o tej zadevi ne-
ki tovariš: »Naše žene imajo sedaj polo-
vico dohodkov od učiteljic, žen advoka-
tov, bančnih uradnikov itd. Učiteljica z
20, službenimi leti je n. pr. prikrajšana za
19 do 24 Din dnevno, t. j. 570 do 720 Din
mesečno. V povdarek te krivice nava-
jam: tukaj biva obitelj ki dobiva 5kratno
stanarino, a žive v skupnem gospodar-
stvu, in sicer stara mati, mati, hči uč-
teljica, hči bančna uradnica in zet ban-
čni uradnik. Dalje — oče višji uradnik ter

2 hčerki učiteljici — torej trije. Mož od-
vetnik hišni posestnik, žena učiteljica s
polnimi dokladami. Mož upokojenec, žena
učiteljica, hišna posestnica, oba dobivata
stanarino itd. Storitve vse, kar je v Vaših
močeh v odpravo teh krivic in to vse ta-
koj.«

So to gorostasne krivice, ki jim ni iz-
lepa najti enakih. Naša organizacija je
storila v tem pogledu svojo polno dolž-
nost. Na raznih zborovanjih in kongresih
smo opozarjali na odpravo te vnebokri-
čeče krivice. Vloga za vlogo je romala v
Beograd na centralo UJU in na razna
ministristva. Vse zastoni! Vlada se ne ga-
ne in ima očitno popolnoma gluha
ušesa.

A da bomo naleteli na gluha ušesa
tudi v našem ministristvu tega nismo pri-
čakovali! Glasom »Narodne Prosvete« je
izjavil minister prosvete, da niti ne po-
skusi priti z zadevo pred ministrski svet,
ker bi potem presegali skupni prejemki
v rodbini daleč prejemke najvišjega urad-
nika. Odkrito izjavljamo, da smo se zelo
začudili nad takim nesocialnim stališčem
g. ministra. Danes, ko še tako visoki pre-
jemki javnih namestencev nič ne pome-
nijo, pa taki moralni pomisleki! Pred leti
sta mož in žena lahko mirno prejemala
vsak zase svojo polno plačo, ki je nekaj
izdala in je tudi skupno dosegala prejem-
ke višjih uradnikov, danes pa to ne bi
smelo biti? Ako zahtevata oba svojo pol-
no plačo, zato tudi oba delata. Obveljati
mora načelo: Za enako delo — enako pla-
čilo! Ne bomo prej odnehali, dokler se to
načelo ne bo začelo izvajati tudi v praksi.
Ponovno se obračamo na gornji naslov,
naj zastavi vse svoje sile v odpravo te
gorostasne krivice, da se ne bo prizade-
tim jemala vera v pravico in resnico naše
javne uprave. Strokovni tajnik.

Potreba boljšega šolskega sistema.

Ali ni tedaj potrebno želeli, da se tudi pri
nas na ta način z dobro zamišljenim in preudar-
nim šolskim sistemom postopoma izravna pre-
pad med življenjem na kmetih in življenjem v
mestu, pa da se bo vsaj enkrat tudi pri nas mo-
glo živeti na kmetih udobno in zadovoljno, da
se bodo pri naših kmetih poznali znaki kultur-
nega življenja, pa da tudi pri nas ne bo nihče več
bežal iz vasi in od kmečkega stanu?

Težko je, preveč težko pripoznati in odobri-
ti to tako nepopolno sodbo o uspehih dela na po-
lju naše narodne prosvete in o rezultatih šolanja
naše narodne mladine v naših narodnih šolah.
Težko je verovati, da je naš šolski sistem v res-
nici tako slab, neracionalen in neuspešen, da to-
liki milijoni potrošeni za izdrževanje narodnih šol
in vse delo na polju naše narodne prosvete celo
stoletje niso imeli prav nikaršnega vpliva na kul-
turni preobrat najširših narodnih mas. Posebno
se branijo mnogi iz učiteljskih vrst priznati tako
nepopolno sodbo o rezultatih šolanja narodne
mladine v osnovni šoli, ker mislijo, da bi s tem
obenem naslikali tudi vrednost svojega dela kot
delavci v osnovni šoli. Toda tako mišljenje je na-
pačno! Navedeno poročilo šolskega nadzornika
izkazuje, da se otroci za čas učenja obiska os-
novne šole dobro nauče čitati in pisati, presoje-
vati, pravilno govoriti in lepo izdelovali pismene
izdelke, pa tudi poročila vseh drugih nadzorni-
kov in prosvetnih inšpektorjev potrjujejo, da vr-
ši učiteljstvo požrtvovalno in uspešno svoje dolž-
nosti kot vzgojitelji učitelji narodne mladine
v šoli. To je neovrtna resnica, kateri nihče ne
oporeka. Ali kaj pomaga vse to, kadar je osnovna
šola prepuščena sama sebi brez drugih šol za
nadaljno izobraževanje narodne mladine, in za-
puščajo kmečki otroci šolo in učiteljstvo
ravno takrat, ko bi jim učenje največ koristilo
in ko radi tega kmalu po končanem šolskem
obisku pozabijo vse to, ker so se v njej naučili?
Ali niso naši učitelji podobni onim delavcem, od
katerih se zahteva, da dobro postavijo temelje
zgradbi ter jo dobro dozidajo do vrha, potem pa
jo zapuste brez strehe, da uniči zob časa še to,
kar je bilo tako solidno in trpežno sezidanega do
strehe?

Enotna šolska zakonodaja.

Velika napaka v sistemu šolstva pri izobraz-
bi mladine je ta, ker pri nas nimamo pravzaprav
enotnega šolskega sistema. Šolanje narodne mla-
dine, ta tako važen posel za naš bodoči drž. in
nacionalni razvoj, se vrši brez smotrenega na-
črta. Ta žalostni fakt se spozna najprej v tem,
ker se pri nas z enim zakonom upravljajo osnov-
ne šole, z drugim posebnim zakonom meščanske
šole, s tretjim posebnim zakonom gospodinskih
šol; dalje ustanavlja eno vrsto šol ministristvo
prosvete, drugo vrsto šol poljedelsko ministristvo,
tretjo vrsto ministristvo za trgovino in industrijo,
četrtlo pa ministristvo socialne politike. Vse te
vrste šol pa služijo enemu in istemu namenu: da
dobi narodna mladina v njih potrebno znanje in
sposobnost za poklic, kateremu se posveti v živ-
ljenju in od katerega bo živel. Pa se vendar za
vse te narodne šole, čeprav imajo skupen namen,
in tvorijo eno organsko celoto, izvršujejo posebni
zakoni, postavljajo posebna poslopja, izdelujejo
posebni proračuni, postavljajo in plačujejo poseb-
ni učitelji, ustanavljajo posebna vodstva, posebni
nadzorniki in inšpektorji! Za vsakega treznega
človeka je jasno, da je tak postopek na polju
izobraževanja narodne mladine res nesistematič-
no delo, in ljudje, ki poznajo uredbo narodnih
šol za izobrazbo mladine tudi pri drugih narodih,
vedo tudi to, da se nikjer drugje na svetu ne de-
la tako nesistematično in da se nikjer ne troši
tako neracionalno ne čas, ne denar, ne delo.

Vse, absolutno vse, kar se hoče doseči z
ustanavljanjem in uporabljanjem teh mnogih vrst
posebnih šol in ki jih ustanavljajo razna minist-
ristva, vse to se more doseči mnogo boljše in mno-
go cenejše, ko bi se tudi pri nas (kot drugod po
svetu) napredno organiziralo izobraževanje na-
rodne mladine po enotnem dobro zamišljenem in
zasnovanem načrtu in sistemu, ki bi bil izdelan in
odoben ob sodelovanju vseh poklicanih faktor-
jev, ki naj poskrbe za dobro izobrazbo narodne
mladine v narodnih šolah in pridobivanje znanja

vrše, da je tedaj njega nastop v naših šolah
odveč in, da se določno izrazim, prepozen!

Naenkrat mi je bilo sedaj jasno ono, po čem-
er sem se zastoni izpraševal, namreč: s kako
pravico in zakaj se vsiljuje »P. R. K.« ravno šol-
am, a ne zastavlja svojih sil in sposobnosti tam,
kjer bi jih bilo mogoče res plodonosno porabiti in
izrabiti. Organizacija, ki je v svojem jedru ide-
alno zamišljena, če izvzamemo par amerikaniz-
mov, ki ne sodijo za naše razmere, je naslonila
svoje delovanje tam, kjer ga je najmanj treba,

* Načrt za moralno vzgojno vplivanje sem
izdal in ga preizkusil v osnovni šoli. Dasi se mor-
da zdi mnogim med-nami te vrste postopanja no-
vo, moram odločno izjaviti, da je le konkretnije
povdarjena tista plat, ki jo je teorija že zdavnaj
stavljala v isti red s poukom in, da tvoril bistven
del vzgajanja sploh. Ne gre tedaj dopuščati, da
to panogo uvaja v šolo šele »P. R. K.«, ker mi
na ta način ne le, da profaniramo svoje vzgojne
institucije, ampak označimo naše šole celo služ-
beno za učilnice, ki so šele po posredovanju po-
polnoma nepoklicanega faktorja postale — vzgo-
jevalnice. Kako neločljivo je vezan pouk z vzgo-
jevanjem v modernem zavodu bo prav kmalu
občutil vsak, kdor v šolski sobi ne črpa iz mrtvih
učbenikov, ampak zajema iz strokovnega življenja,

in sposobnosti kakor kmetiški tako tudi za obrtni,
trgovski, industrijski, gospodarski in državljanski
poklic. Tako se izvaja izobrazba narodne mladine
v narodnih šolah pri vseh drugih naprednih na-
rodih, in da je potrebna take izobrazbe mladine
in takega organizovanja tudi pri nas, bo razvid-
no iz drugega dela te razprave, kjer bodo pred-
loženi formalni predlogi oziroma zahteve za vse
potrebne reforme v našem dosedanjem neracijo-
nalnem sistemu narodnih šol.

(Nadaljevanje sledi).

Iz Jugoslavije.

— Prošnja vsem učiteljem - staršem.
Prosimo kratkih poročil na dopisnici, ko-
liko otrok imate v šolah izven doma in
koliko plačujete zanje mesečno? Podatke
nujno potrebujemo za občni zbor. — Od-
bor Učit. konvikta v Ljubljani.

— Lep napredek dalmatinskega uč-
teljstva. Dalmatinsko učiteljstvo je skle-
nilo, da upelje tudi obvezno naročbo stan-
ovsko-političnega glasila Pov. UJU v
Splitu za vse svoje člane. Pozdravljamo
s posebnim zadoščenjem ta sklep, ker le
na ta način se bo res trdno okrepila naša
stanovska zvest in bo močna naša or-
ganizacija, če bo vse učiteljstvo naroče-
no in bo čitalo naše stanovske liste. Naš
ideal je, da čimprej pridemo do obvezne
naročbe naših centralnih glasil, za kar je
na predpogoju, da se upeljejo prej obvez-
na glasila poverjeništev, ker le na ta na-
čin se vzroji zavednost. Sklepi dalma-
tinskega učiteljstva so sledeči: »1. Sva
su kotarska učiteljska društva dužna s
članarinom utjerati i preplatu za »Po-
kret« po 1.50 Din mesečno (18 Din go-
dišnje), a list će slati besplatno svim or-
ganiziranim članovima. 2. Neorganizira-
nim učiteljima i ostalim predbrojnicima, te
i onim organiziranim, a za koje kotarsko
društvo ne uzme odgovornost za sakup-
ljanje preplate slati će se list samo iza
kako pošalju preplatu. 3. Starim dužni-
cima ne će se slati list ove godine, dok
ne podmire preplatu za 1922. Ono 1.50
Din, što društva budu od organiziranih
članova dužnika utjeravati za list kroz
ovu godinu, biti će uračunato na podmiru
duga, odnosno manjka, za 1922, a list im
se ne će slati, dok dug ne podmire jer
dužnici moraju da pokriju manjak prošle
godine.« — Uredništvo »Pokreta« je pre-
vezel tov. A. Devčić, a administracijo tov.
A. Maričić.

— Najbednejše med bednimi. Držav-
ni uradniki vseh kategorij so prejeli v pr-
vi polovici meseca marca nekaj drag. do-
klad. Sicer so te z ozirom na grozno dra-
ginjo tako malenkostne, da izgledajo ka-
kor miloščina. Vendar nismo te miloščine
deležne me, drž. otroš. vrtnarice in drž.
učit. ročnih del kakor, da bi živele v iz-
obilju in nam bi te malenkosti ne bilo tre-
ba. Poglejmo sedaj, kakšnih in kolikih
dobrot smo deležni. Otr. vrtnarica, ozi-
učiteljica roč. del s polno dobo službenih
let dobiva z vsemi dokladami 685—702
Din mesečno. Ali ni to bridka ironija? S
tem naj se hranimo oblačimo in plačue-
mo stanovanje; ne, stanovanja nam ni
treba plačevati takega mnenja so nam-
reč v Beogradu, kajti nam niso odkazali
nikake stanarine. Kar se dela z vsemi
uradniki, prav posebno pa še z nami, to
kriči nujno po službeni pragmatiki, po
kateri se ne bo smelo tako igrati z drž.
uslužbenci. Me otr. vrtnarice in učit. roč.
del apeliramo in pozivljamo UJU, da za-
stavi svojo besedo za nas katere se na
merodajnem mestu zlostavlja tako krivič-
no. Povzdignite svoj glas, saj smo člane
Udruženja in delamo tudi na prosvet-
nem polju.

pustila pa je v nemar svojo glavno nalogo, pri-
jeti tam, kjer nihče ne gradi, nihče ne svetuje,
ampak le podirajo in uničujejo izrodki vsakda-
njega življenja. Sedaj upam nam je postalo jasno,
kje treba, da zasadi svojo lopato »P. R. K.« Obr-
niti se mora do dece iz predšolske dobe, ki se
deloma zbira v otroških vrtcih in pa do šolod-
raslih otrok, ki so po največ prepuščeni samim
sebi in le izjemoma morda podpirani od dobrih
ljudi. Posebno poslednji bodo nudili hvaležni ma-
terijal požrtvovalnemu delu križarskih organiza-
torjev, ki sedaj seveda ne bodo smeli več iz bo-
jazni pred trudom natovoriti dela tuji organi-
zaciji. In še nekaj! Z organiziranjem dece v šoli
je vedno velik križ. Navadno prevzame vodstvo
takih društev vzgojitelj sam v svoje roke, kar
se je tudi v tem slučaju zgodilo, s tem pa že a
priori pokoplje vsak uspeh. Ne smemo namreč
pozabiti dejstva, da uspeva in cvete samo tista
organizacija, ki je vzklila iz potrebe članov, ki
jo predstavljajo! Tudi pri otrocih nam je tedaj
računati na to dejstvo in uverjeni smo lahko, da
bo organizacija tudi tu uspela le tedaj, če si jo
mladina zgradi brez sodelovanja odraslih, če ji
udahne idejo, ki se je porodila iz njenega srca.
Organizacija, ki jo odrasli osnujejo za mladino je
kakor slabotno novorojeno dete, ki ob prvem
prehladu izdihne. (Konec. prih.)

3

Program UJU.

(Temeljne smernice za razpravo.)*

(Referat g. Jovo P. Jovanovića, člana Glavnega Odbora UJU »Naloge učiteljske organizacije v ujedinjen domovini Srbov, Hrvatov in Slovencev«, podan na državni učiteljski skupščini v Sarajevu, 1. 1922.)

Ti podatki izkazujejo, da v velikem delu
našega naroda pismeni prebivalci ne dosežejo niti
30%, in to je povprečni procent, toda kadar se
ta procent izračunava razdeljeno za mestne in
oddeljene kmečke prebivalce, pa zopet posebej
za moške in posebej za ženske, tedaj vidimo, da
število pismenih po kmetih za moške ne iznese
več kot 15%, a za ženske ne iznese niti 5%.

Toda če se uspehi in rezultati šolanja otrok
ne iščejo ne v življenju najširših narodovih mas
niti ne v procentu pismenega prebivalstva, kje
pa naj jih potem iščemo in najdemo?

Zgled pri Čehih.

Kjer so stvarni uspehi in rezultati od šol-
anja narodove mladine v narodnih šolah, tam
niso skriti in se lahko in hitro opazijo v
statistikah in ljudskem življenju. To se n. pr. lepo
in jasno vidi v življenju naših severnih bratov
Čehov. Lanskega leta je bila povodom velike de-
ležne kmetijske razstave v Pragi prirejena tudi
manifestacija njihove kmečke organizacije. Po
praških ulicah so hodile nepregledne mase nara-
da. Vsi udeleženci so bili lepo oblečeni s klobuki
na glavi, čevlji na nogah in z dežniki v rokah.
Eden iz gruč Šumadincev, ki so posetili to raz-

stavo, je vzkliknil: »Kje so pa njihovi kmetje?«
On ni smatral manifestante za češke kmete, ker
se niso razlikovali od meščanov po obleki. In
res, pojem vas in pojem kmet ne značita pri na-
ših bratih Čehih isto kot značijo ti pojmi pri nas.
Pojem vas znači pri nas ljudsko naselbino, ki je
po neizhujenih potih oddaljena od kulturnih cen-
trov, in kjer ljudje žive po bajtah in kočah po-
kritih s koruznico, postavljenih brez kakšnega
reda ob blatnih potih, kjer se sužensko dela, pa
se ne živi kakor morajo ljudje živeti, ker se niti
v naibogatejši hiši ne zna niti zamesiti ušesnega
kruha.

Pri naših bratih Čehih znači pojem vse samo
kmečko naselbino, v kateri pa se vrši življenje
ravno tako kulturno, udobno in zadovoljno kot
v mestih.

To je tedaj plod sistematičnega dela na po-
lju narodne prosvete in rezultat dobro zamišlje-
nega sistema za šolanje narodne mladine, skrb
prosvetnih voditeljev in dela vzgojevalcev ter
učiteljev mladega narodnega naraščaja.

Zgled pri Slovencih.

Ravno tako je z malo razliko tudi v veli-
kem delu naših bratov Slovencev.

Ne more se oporekati, da so vplivali na
kulturni razvoj in širjenje naših bratov Čehov in
Slovencev tudi drugi faktori razven šole, toda
resnica je, da je od vseh drugih vplivov bil naj-
močnejši vpliv narodne šole. Dobro zamišljen
šolski sistem je izravnal pri teh naših srečnih
bratih prepad med življenjem v mestih in na
deželi in dosegel, da se živi na kmetih isto kul-
turno življenje kot pa v mestih.

energije, da posamezni glasovi ne zavozijo s tira
zaradi nastopajočih ostrih disonanc vse dotlej,
dokler se jih ne privadi uho. Da, ta »Narodna«
mora priti v roke temperamentnim pevovodjem
in pevcem! —

»Prve plamene« kar najtoplejšje priporočamo
vsem boljšim pevskim zborom. —a—

DR. STANE RAPE:

Podmladek »Rdečega križa«.

(Nadaljevanje).

»P. R. K.« smatram za izvenšolsko organi-
zacijo, ki je vtaknila pomotoma svoje prste v
vzgojiteljevo delo med šolskim poukom, odnosno
sploh v njegovo šolsko poslovanje. Kar mi je bilo
ravno zaradi tega mojega naziranja nejasno, so
mi odkrila izvajanja na zadnjem sestanku, kjer
se je povdarjalo, da je podmladek prenesel svoje
delovanje na torišče šoloobvezne mladine zato, ker
je bilo to najlažje izvedljivo in je obetalo največ
uspeha. Tu je sedaj ono jedro iz kojega je kilno
nasprosto in mržnja proti društvu s strani uč-
iteljstva. Pravilno so namreč mnogi zastopniki
učiteljstva povdarjali, da ono, kar predpisuje or-
ganizacija »P. R. K.« že zdavnaj vsi naši vzgoji-
telji, ki gredo vzporedno z zahtevami časa, tudi

na, moderna Lajovičeva skladba »Zeleni Jurij«,
ki jo je občinstvo sprejelo z navdušenim odobra-
vanjem. — Nič manj odlični ni Mirkov zbor, ki
nam v živih glasbenih barvah hitrega 6/8 takta
jako spretno opisuje prihod zelenega Jurja in našo
željo, naj Jurij ne hodi drugam. V srednjem delu
je malo počasnejši tenorski solo, ki ga spremlja
mešan zbor v lahнем pp. zadnji del pa je delo-
ma podoben začetku. Lepa skladba je to, ki jo
bodo pevski zbori radi peli in občinstvo rado po-
slušalo.

Emil Adamič je napisal na Cvetko Golarje-
ve besede »Narodna« lep, pristno jugoslovanski
mešani zbor, jako spretno kontrapunktično se-
stavljen iz dvoglasnih melodij ženskih in moških
glasov, ki se v drznih skokih in prehodih vlivajo
v četverglasno harmonijo. Vsa pesem se giblje
v živahnem dve četrtinskem taktu. Moški glasovi
začno z značilnimi kvintami, ženski glasovi
vpadejo vsak s popolnoma samostojnim nape-
vom; te ženske napeve ponavljajo moški glasovi
tako, da se vsa harmonija razvija mestoma v
dvoglasno fugo. Adamič sam pravi, da njegova
»Narodna« ne bo pretežka, ker je skoro vseskozi
izvedena na principu harmoničnega dvoglasja.
Res je, da si bodo pevci in pevke lahko in kmalu
osvojili postop, oziroma napev vsak svojega gla-
su, toda v skupnih vajah bo treba dosti truda in

— **Stritarjev rojstni dan v Rogaški Slatini.** Izredno čast je doživela Rogaška Slatina s tem, da si jo je izvolil ob povratku v domovino za svoje bivališče nestor slovenskih pesnikov in pisateljev, Josip Stritar. Lahko si predstavljamo, s kakšno vnamo se je tukajšnja mladina pripravljala na dan, ko se bo smela pokloniti njemu, ki ji je dal toliko poezije. Ob 11. uri se je približala šolska mladina s svojim učitelstvom »Stritarjevemu domu«. Pesnik jo je že od daleč videl, kako prihaja z zastavicami v dvignjeni rok, korakajoč v taktu ob petju njegove »Mladi vojaki«. Prijazno ji je odzdravljaj, ko mu je zaorila trikratni »Živio« v pozdrav. Nato je zapela pod vodstvom tovariša Predana tri njegove pesmi »Na poti v šolo«, »Bolni tovariš« in »Mladi vojaki«. Gromovitih živio-klicev in pesnikovega odzdravljanja nato ni bilo ne konca ne kraja. Deputacija učencev se je podala z učitelstvom k njemu v stanovanje in mu poklonila krasen šopek ter s trobojnico okrašeno polo, na katero je učenka V. razreda prav lično spisala čestitke šolarjev. In kakor da bi tudi ne hotelo poslati velikemu geniju svoje čestitke, podarilo je po dnevih burje in dežja ravno ta dan — solnce — ki ga pesnik tako ljubi.

— **Dne 25. suša od 9.—11. ure** in v ponedeljek, dne 26. t. m. od 10.—11. ure bode ležala v risalnici državnega učiteljskega za tiste, ki so udeleženi na stvari, na upogled po ena zadnja risba vsakega gojenca in gojenke v alfabetičnem redu. — V Ljubljani, dne 18. marca 1923. — Fr. Suher.

— **Poročeni učiteljski pari** so se baje izjavili da vložijo prihranke na zmanjšani članarini v sklad za zgradbo Učiteljskega konvikta. Prav tako! Store naj še več! Ob sleherni priliki naj z živo besedo razvneajo sotovariše, da ne pozabijo na trpljenje naših malih, ki hiraajo danes po zakonitih stanovanjih in uživajo odpadke s prejšnjih mež. — J. L.

— **Ljubljanski člani Slov. Šol. Matice** se še enkrat opozarjajo, da so knjige za leto 1922. gotove, ki jih je dobiti v »Učit. tiskarni« posamezno ali pa skupno po šolskih vodstvih. Prosi se, da člani iste čim prej dvignejo.

— **Tovariše-lovce,** ki nam pošiljajo ustreljene živali prosimo, da nam pošljejo vsakokrat znesek poštne in stroškov, da jim istega povrnemo. Vse pošiljatve naj se izroče v »Učit. tiskarno«. Zaenkrat vsem dosedanjim pošiljateljem iskrena hvala. — Tvorica učil.

Pristopite k „Jugoslovanski Matici“!

Učiteljski pravnik.

— **Š Osebnost in stanovanjske doklade.** (Pojasnilo k naredbi.) Na podstavi sklepa ministrskega sveta z dne 25. februarja 1923 (»Ur. l.« od dne 5. marca 1923 pod št. 109) so se izenačile osebnost in stanovanjske doklade s 1. marcem 1923. Izpremenjena člena 2. in 3. (I. II. uredbe) zakona o draginskih dokladah z dne 28. februarja 1922 (»Ur. l.« od dne 21. marca 1922 pod št. 70) delita službene kraje v tri draginske, odnosno stanovanjske razrede. **Glede osebne in stanovanjske doklade** so uvrščene v II. razred glasom razpisa min. financ Dr br 25590/23 krajli s sedežem glavarstev, in sicer:

Ljubljana, Maribor, Brežice, Celje, Črnomelj, Kamnik, Kočevje, Konjice, Kranj, Krško, Litija, Ljutomer, Logatec, Novo mesto, Prevalje, Ptuj, Radovljica, Slovenjgradec in Murska Sobota.

v III. razred: trgi in vasi.

A. Aktivni uslužbenci.

	v II. razr.:	v III. razr.:
do 2999 Din	26 Din	24 Din
od 3000 Din do 4999 Din	28 Din	26 Din
od 5000 do 7499 Din	30 Din	28 Din

Po členu 6. (V.) znaša osebna doklada v II. in III. razredu dnevno 17 Din. Poleg tega imajo ti uslužbenci pravico do rodbinske draginske doklade, ki pa ne sme presegati z osebno doklado skupaj v II razredu mesečno 1100 Din, v III. razredu pa 1000 Din.

Odredba člena 28. (XIV.) se je ukinila. Pravico do rodbinske doklade, ki je ostala neizpremenjena, imajo torej tudi oni aktivni uslužbenci, ki plačujejo nad 300 Din letnega neposrednega davka.

2. Člena 3. in 21. (II.) določata stanovanjsko doklado (za uslužbenca po čl. 4. 5. in 13.), ki znaša dnevno:

v II. razredu od letne plače:

do 2999 Din	4 Din
od 3000 Din do 4999 Din	5 Din
od 5000 Din do 7499 Din	9 Din

v III. razredu od letne plače:

do 4999 Din	2 Din
od 5000 Din do 7499 Din	5 Din

B. Upokojenici (ke).

1. Po členu 17. (X.) znaša osebna draginska doklada dnevno od letne pokojnine:

	v II. razr.:	v III. razr.:
do 2999 Din ali K	12 Din	11 Din
od 3000 Din ali K in več 6 Din	4 Din	

2. Po členu 22. (XII.) pripada upokojenec(kam) stanovanjska doklada, in sicer od letne pokojnine:

	v II. razr.:	v III. razr.:
do 2999 Din ali K	7 Din	5 Din
od 3000 Din ali K in več 13 Din	12 Din	

Upokojenici s polno službeno dobo (člen 18. [XI.]) prejemajo iste doklade kakor aktivni uslužbenci.

Če bi dobila zaradi te izenačitve ena ali druga kategorija upokojenecv manjše skupne doklade (člen 22. [XII.]), nego jih je imela dosedaj, prejema tudi razliko do dosedanjih doklad.

Rodbinske doklade so neizpremenjene.

1. Člen 5. (IV.) gornjega zakona določa (za uslužbenca po čl. 4., 5. in 13.) dnevno osebno doklado, in sicer od letne plače:

— **Š Ali ima upokojen z učiteljem (ico) poročen učitelj (ica) pravico do stanovanjske doklade?** To pravico ima po členu 35. zakona o drag. dokl. (»Ur. l.« št. 27. 21. marca 1922), ki se glasi: »Če je mož aktiven državni uslužbenec, žena pa upokojenka in narobe, ali če sta oba upokojena, ima vsak izmed njih zase pravico do osebne doklade in do stanovanjske doklade«. — Stanovanjska doklada jim pripade v višini, kakor jo določa čl. 22., zgoraj citiranega zakona.

— **Š Ali ima nad eno leto na bolezenskem dopustu nahajajoč se z učiteljem (ico) poročen učitelj (ica) pravico do stanovanjske doklade?** To pravico ima po členu 39. zakona o drag. dokl. (»Ur. l.« št. 27. 21. marca 1922), ki določa: Državni uradniki, ki so nad eno leto na bolezenskem dopustu, dobivajo draginske doklade le za leto dni. »Oni, ki so si pridobili pravico do pokojnine, dobivajo po preteku tega roka drag. dokl., kakor bi bili upokojeni«. — Torej imajo vsi ti pravico do osebne in stanovanjske doklade po zgoraj citiranem členu 35.

— **Š Ali ima z aktivnim učiteljem poročena aktivna učiteljica pravico do stanovanjske doklade?** Zakon o drag. dokl. določa sledeče: Člen 1.: »Draginske doklade so te: osebne doklade, stanovanjske doklade in rodbinske doklade«. — Člen 34. omejuje poročenim učiteljem (icam) osebne draginske doklade tokole: »Če sta mož in žena v državni službi in v istem kraju, ne moreta oba prejemati popolne osebne draginske doklade. Ena se zniža na polovico. Če dokladi nista enaki, se zniža manjša.« (Ta člen ne govori nič o stanovanjski dokladi in si nikjer nobene določbe v zakonu, da se šteje stanovanjsko doklado med osebno doklado: povsod se jih loči). — Člen 29. omejuje z učiteljico poročenim učiteljem rodbinsko doklado za ženo sledeče: »Rodbinska doklada za ženo ne gre uslužbencem: 2. če je žena upokojenka, mož pa aktiven uslužbenec ali upokojenec: 3. če je mož upokojenec, žena pa aktivna uslužbenka.« — Določene so torej v zakonu navedene omejitve osebnih in rodbinskih doklad poročenim državnim uradniškim parom, nikjer pa ni nobene določbe, ki bi omejevala kateremukoli delu izplačilo stanovanjske doklade. Delegacija financ v Ljubljani, ki je izdala našemu knjigovodstvu ukaz, da nima izplačati stanovanjske doklade poročenim učiteljem, je »bolj papežka nego papež sam«, izprašuje o stvarih, ki so popolnoma jasne in je izvršila s tem svojim postopanjem samolastno dejanje, ki vzbuja zelo veliko ogorčenje danes med vsem učitelstvom. **Stanovanjska doklada se mora po zakonu izplačati tudi poročenim učiteljem enako kakor se je izplačala vsem državnim uradnikom poročenim z učitelji in učiteljicam poročenim z državnimi uradniki-neučitelji** To dvojno postopanje nije pravici jasno v obraz. — Izgovarjanje na stanarino, ki bi jo učitelstvo moralo prejemati od občin, je naravnost naivno, ker vsak lajik ne pa jurist zna ločiti stanarino od stanovanjske draginske doklade. Občina stanovanjske draginske doklade v nobenem slučaju nima plačevati, ker vse draginske doklade

po tem zakonu plačuje država in jih ima plačati tudi z učitelji poročenim učiteljem enako država, kakor jih država plača z neučiteljicami poročenim in neporočenim učiteljem. — Ne igrajte se z ognjem!

— **Š Stanovanjska doklada učiteljem žen. roč. del in otroškim vrtnaricam.** Učiteljice žen. roč. del in otroške vrtnarice so uvrščene pod člen 6 draginskih doklad. Člen 21 istega zakona pa uvršča v stanovanjske razrede samo one uslužbenice, ki spadajo pod člen 4., 5. in 13., izpušča pa vse one kategorije, ki spadajo pod člen 6. Na ta način so odvzete stanovanjske doklade učiteljicam žen. roč. del in otroškim vrtnaricam ter tudi vsem drugim niž. drž. uslužbencem. Najsi je prišlo to tako ali tako, je to velika socialna krivica, ki je storjena tema kategorijama učiteljic. Učiteljice ženskih ročnih del in otroške vrtnarice morajo ravnotako plačevati stanovanje, kakor vse ostalo učitelstvo in jim je bilo stanovanje ravnotako povišano, kakor vsemu drugemu učitelstvu, zato so one enako upravičene do teh doklad in je država dolžna poravnati to krivico.

— **Š Poročene učiteljice in prikrajšava osebnih draginskih doklad.** V novi uredbi o draginskih dokladah se ni poravnala velika krivica, ki je bila storjena poročenim učiteljicam s členom 34 zakona o draginskih dokladah. Ta člen namreč določa, da »če sta mož in žena v državni službi in v istem kraju, ne moreta oba prejemati polne osebne draginske doklade. Ena se zniža na polovico. Če dokladi nista enaki, se zniža manjša.« — To je odločno krivično stališče od države. Država naj se ne vtiče v privatne zadeve svojih uslužbencev. Plača naj delo! Država naj ne vprašuje s kom je državni uslužbenec(ka) poročen(a), ker je to njegova popolnoma zasebna zadeva, glavno je da točno in pravilno izvršujeta svojo službo, po kateri naj bodo vsi uslužbenci enako plačani. Če se odtegneta oba domu in gresta oba delat, naj dobita tudi oba enako plačo in doklade. Saj tudi ni delo enega polovico manjše kot od drugega. Država naj se ne okorišča s tem, če sta oba pri njej v službi. — Kruta je država do svojih uslužbencev, a pri tem zelo nekonsekventna, kajti z naslednjim členom (36) pušča poročenim državnim uslužbencem, ki pa slučajno niso poročeni z revnim državnim uradnikom, temveč bogatim trgovcem, dobro situiranim advokatom itd. **polno osebno in stanovanjsko doklado.** Člen 36 se glasi: »Če mož ni v državni službi, žena pa je ali v aktivni drž. službi ali upokojena, ima žena pravico samo do osebne (torej cele osebne doklade, Op.) doklade in do stanovanjske doklade...« Ta razlika med poročeno državno uslužbenko advokato ali trgovcem ženo in ženo drž. uslužbenca je velika krivica. Država izmozgava in se okorišča na račun bede svojega uslužbenca in izrablja delovno moč poročene drž. uslužbenke za sramotno nizko plačo, ona izsesava družinsko mater. — Naravnost absurdno je pa zagovarjanje člena 34 s strani ministra prosvete češ, da bo potem imela družina poročenih državnih uslužbencev večje dohodke kakor kak višji državni uradnik — gospod vladni ali dvorni svetnik. To je skrajno vmešavanje v zasebne zadeve! Kaj pa družina državne uradnice, žene advokata ali trgovca? Tam seveda država nima kontrole, samo proti skupnemu paru drž. uslužbencev si upa nastopiti. Saj tudi delata dva, zato država ni upravičena primerjati njihovih skupnih dohodkov s plačo višjega državnega uradnika in se nato sklicevati. — Člen 34 se absolutno mora ukiniti, ker nima pravne podlage!

Obrambni vestnik.

— **ob Uradni šimelj.** Remuneracije za katehete in pomožne učiteljice ženskih ročnih del so došle na finančno delegacijo že prve dni januarja t. l. Denar bi bil lahko takoj odposlan, ker je imela delegacija v rokah dotične objave posameznih učnih oseb že prej in to po svoječasnem uradnem navodilu. Ne zadeva se mora zavleči. Uradni šimelj se udari sam sebe do zobeh ter da na znanje, da dotične — že prej poslano — objave nič ne veljajo. Ravnat se je treba do pičice po novih navodilih. Paziti treba, kaj mora biti zgoraj, kaj spodaj, kaj na levi, kaj na desni: kje se mora podpisati katehet, kje učiteljica kje voditelj in kam se pritisne uradni pečat, sicer se bo vračalo napačne objave šele, ko bodo vse »ta prave« rešene. Hiteli smo na vse pretege in skrbeli, da se je vjemalo vse do pičice. A uradni šimelj je včasih pristranski. Tako

se neki župnik ni oziral na grožnje; še predno dobi v roke »Uradni list«, načetka število ur. in v nekaj dneh je bil denar že tu. Potem so prejeli denar drugi župniki kateheti, tudi tisti, ki so morda pozneje vložili objave: za kaplani in učiteljicami. Kdo pa se bo bal kaplanov in učiteljic! Tako bomo kmalu sredi marca, pa ni duha ne sluha o dokladah za te sirote, posebno za učiteljice, ki ne potegajo za svoj trud od oktobra 1922 niti bora. Ta uradni šimelj pa ni morda balkanski. Nas je, pristen slovenski, za časa vlade »cesarja Janeza II.«

Ferjalni Savez učiteljstva.

— **i Počitniški izlet.** Ferjalni Savez učiteljstva je stopil po daljšem kolebanju v izvršilni štadij in trdno sem prepričan, da se bo število podružnic množilo kakor gobe po dežju. **Bodimo odkriti in priznajmo, da je bila akcija počitniškega izleta tisti faktor, ki je pospešila ustanovitev F. S.** kateri bi pripomogel k večjemu številu udeležencev **skupnega počitniškega izleta.** Marsikdo je napačno sodil, da je edini namen počitniškega izleta samo ta, da se v skupnosti doseže znižano vožnjo, ker o faktični akciji F. S. takrat, ko se je sprožila misel o počitniškem izletu, ni bilo ne duha ne sluha. Da je to resnica, naj potrdi mlačnost, ki je nastala takoj, ko se je ustanavljal F. S. Glavni cilj izleta ni bila ugotovitev znižane vožnje, ampak slovensko učitelstvo naj pokaže svoje zmognosti na **dramatičnem in glasbenem** polju pri naših južnih bratih, pričakujoč, da učitelstvo ne bo zaostajalo za dijaštvom, od števila udeležencev je odvisno, v kakšnem obsegu bi se uresničil ta program. V jasnem spominu mi je še pevski kvartet sošolcev-učiteljskihnikov, ki bi lahko nastopal izvežban tudi v koncertnih dvoranh južnih mest s slovensko pesmijo Mnoga okrajna učiteljska društva imajo pevske zборе, kateri bi se lahko združili pod taktirko pevo-vodje - tovariša. Koliko je tovarišic, ki se izven šole posvete gledališkemu odru, nekateri celo s študijami dramske šole. Le tak izlet bi bil časten za učitelstvo, katerega se lahko tudi učitelstvo loti in izvede, ker je eno prvih delavcev na kulturno-prosvetnem polju. Izlet v skupinah 2—5 oseb se vrši lahko v počitnicah vsako leto z ugodnostmi F. S. — Pri nekaterih učiteljskih društvih **počitniški izlet še ni prišel na dnevni red,** nekatera pa še niso zborovala v letu 1923.; ta društva ponovno prosimo, da po zborovanju javijo število udeležencev vsaj do II. sestanka pripravljalnega odbora, ki bo o velikonočnih počitnicah v Ljubljani, da se lahko sestavi obsežnost zgoraj navedenega programa. **Tovariše(ice, ki se pečajo z dramatikom in petjem** (režiserje in pevovodje) **in se izleta udeležijo, prosim, da javijo tozadevne predloge,** one pa, ki se mudijo o Veliki noči v Ljubljani, pa vabim, da se udeležijo II. sestanka pripravljalnega odbora. Istotako so vabljene vsi zastopniki okrajnih učiteljskih društev in udeleženci izleta! Kdaj in kje, se pravočasno objavi. — **To naj bi bil zadnji apel, ki naj rodi odmev, od katerega je odvisno, na kateri višini bo vsestranski uspeh izleta!** — Za pripravljalni odbor: S. Mrovlje, Velike Lašče.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— **po V. St. Janžu, na Dolenjskem*** so na Svečnico t. l. vprizorili učenci in učence tukajšnje šole Silvina Sardenka »Kresnice« in Finžgarjevega »Vedeža«. — »Kresnica« je ljubeč dramatičen prizor, s katerim skuša pisatelj pobiti vraga, da moremo z odtrgavanjem posameznih kresničnih lističev določiti človeško usodo. Nastop deklic je bil zadovoljiv; najbolj je ugajala Marija, ki je ves čas neustrašeno ugovarjala svojim součenkam ter priznala svojo zmožnost šele tedaj, ko ji je Milena dokazala ravno s pomočjo kresnice njeno pogrešeno stališče. Laharnarjeva pesem »Kadar mlado leto pride...« ki je z njo skupni otroški zbor zaključil prizor, je bila zapeta jako dobro in skoraj brezhibno. — Nič manj se ni posrečila Finžgarjeva pravljica dvodejanka »Vedež«. Tudi ta igrice ima svojo tendenco. Dva bogastva željna dečka se podasta opolnoči v gozd, da dvigneta zaklad, ki ga jima obljubi pokazati kralj palčkov. Mesto cekinov in zlata pa izkopljeta svojo šolsko torbico. »Knjiga in šola je vaju zaklad«, ju pouči Vedež, ko dečka začudeno ogledujeta nepričakovano najdbo. Prvo dejanje je polno otroško-naivnih pogovorov, ki so vzbujali med občinstvom mnogo neprilicnega smeha. Izmed igravih učencev moramo zlasti pohvalno omeniti najgajvega Lukka samozavestnega Vedeža in bojazljivega Jakca; zadnji je s svojim košem zabaval ljudi skozi celo drugo dejanje. — Obe igrice sta zelo primerni za otroške odre, to pa radi tega, ker morejo vse vloge igrati izključno otroci. — **Želeti bi bilo, da nastopajo otroci na odru vedno kot otroci in da ne predstavljajo nikdar odraslih oseb.** Želja je utemeljena

* Kritika glede nastopanja otrok v odraslih vlogah — v tem poročilu — se bo gotovo ujemala tudi z naziranjem drugega učiteljstva, ki deluje na tem polju.

s stališča, da mora vsak igralec tisto, kar predstavlja, v svoji duši tudi doživeti. Doživljati pa mora igralec le tisto, česar se značaj predstavlja. Osebe krije z njegovimi lastnimi značajem. Popolnoma nemogoče se je otroku uživati v vlogi odraslega človeka. Vse tisto dobro igranje takih vlog ni nič drugega kot sugeriranje in dresura učitelja-režiserja. Zato mladinske igre kot so Spicarijev »Pogumni Tonček« ali Maričin »Kralj Matjaž«, igrane samo od otrok ne spadajo na šolske odre. Če se jih že vprisira, naj bodo vloge za odrasle zasedene z odraslimi! — Spored predstave je bil izpolnjen s petem. Otroški zbor je zapel četverglasno Hajdrichovo »Mladini«, Adamičev »Pojdem na Hrvaško...«, Zirovnikovo »Večernico« in Vodopivčeve »Zabe«. »Mladini« in »Zabe« so bile nekoliko previsoke; čutilo se je, da so jih otroci le s težavo zmagovali. Četrti glas je bil mestoma premočan. Dobro bi bilo, da bi se upoštevala tudi dinamika, s katero bi prišle nekatere pesmi do izrazitejših veljav. — Predstava se je ponovila v nedeljo, 18. t. m. Dodanih je bilo par starejših pesmi, s katerimi so nastopili otroci že pri prejšnjih prireditvah in nova, Adamičeva »Sem si vzela...« Cisti dobilec, ki znaša nekaj čez 3000 K, se uporabi pri nabavi nove šolske zastave.

— Šolska mladina v Št. Vidu pri Grobelnem priredi v nedeljo 25. marca ob 2 in pol uri predstavo z vzporedom: Igra: »Laznjiva Milena«, Petje, Deklamacija: Ker je čisti dobilec namenjen za nabavo šol. potrebnih, se prosi obilne udeležbe.

Delo za šoli odraslo mladino.

—do 4. marca so barjanski fantje in dekleta uprizorili burko enodejanko »V medenih tednih«. Igralci so želi od strani občinstva obilo pohvale. Nastopil je pevski zbor z več pesmi. Ali je pevski zbor vreden pohvale, bo potrdilo dejstvo, da so kmečki fantje zapeli brezhibno Hajdrichovo: »Buči, buči morje adrijansko«. Bil je lep popoldan prijetnih užitkov v barjanski šolski sobi, kjer stoji šolski oder. Ta dan je bila soba natrpano polna občinstva posebno pa tujcev iz sosednih vasi. Ta predstava je bila letos že sedma in obljubljenih nam je še dosti kajti Barje spoštuje in ljubi kulturo. To dokazuje spet dejstvo, in sicer to, da se je igra in petje 11. t. m. ponovilo. Pelo se ni samo »Jadransko morje«, temveč tudi »Planinska roža« in mešani zbor »Večer«. Soba spet polna ljudi. Režijo igre in petja je vodila tamkajšnje učiteljstvo.

—po Pri Celjskem učiteljskem društvu je predaval g. inž. Lah o ustanavljanju mladinskih kmetijskih klubov, kojih namen je da se vzgajajo mladeniči, ki so dovršili osnovno šolo in niso stari nad 18 let za kmetijski poklic in za društveno delovanje potom samostojnih kmetijskih del, tekmovalni, ogledov, skupnih izletov, zborovani itd. Ker se je ustanavljanje takih klubov prakticiralo z velikim uspehom v inozemstvu, je treba tudi našo mladino organizirati da bode vzljubila svoj stan ter ž njim zadovoljna. Za časa primerno in zanimivo predavanje je bila izrečena gospodu predavatelju splošna zahvala.

Šolske ljudske knjižnice.

—pk Javna šolska knjižnica na Gorici šteje nad 700 knjig slovenskih in hrvaških. Šoli odrasla mladina si jih pridno izposojuje. Knjižničar je naduč. V. Pulko.

—pk Javna ljudska knjižnica v Radvanju pri Mariboru. Dohodki: Zbirka po občini z darovi učiteljstva do konca 1922. leta 467.05 Din. Darovi g. okrajnega glavarja in raznih bank v Mariboru 575 Din. Dar trgovca Srečka Piklarja v Mariboru in g. Časove v Spod. Dravogradu 150 Din, skupaj 1192.05 Din. — Izdatki: Nakup knjig, vezava, poština itd. 1192.50 Din. Torej je koncem leta 1922. primanjkljaja 0.45 Din. Knjižnica je proračunjena na 15.000 Din ter jo bode mogoče v letu 1923. le tedaj otvoriti, ako ji nakloni država in denarni zavodi primerno podpora Vsem dobrotnikom: Bog plati! — Šolsko vodstvo Radvanje pri Mariboru.

—pk Vse tovariše in tovarišice ter vse prijatelje mladine prosimo, da bi poiskali v svojih omarah ter našli vsaj eno knjigo, ki bi jo blagovolili darovati »šolski knjižnici« v Odrancih. Prekmurje. Poštino radevolje povrnemo.

Naša gospodarska organizacija.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Darila. Obveznice 7% drž. inv. posojila (s kuponi od sept. 1922 dalje): Vollmaier Franjo, šol. vodja v Pernicah, 1 à 100 Din. Zacherl Franjo, šol. vodja v Ljutomeru, 1 à 500 Din. Zacherl Slavka, učit. v Ljutomeru, 1 à 100 Din, skupaj 7 obveznic à 100 Din in zadnji izkazanih 97 obveznic — 104 obveznic — 10.400 Din. Iskrena hvala! — V Mariboru, 17. marca 1923. M. Kožuh, blagajnik U. D.

—g Rezervni sklad. Prostovoljni organizacijski davek — 1923. (Sklep upravnega odbora Zaveze dne 27. decembra 1918.) 3. izkaz. 100 Din: Mariborsko učiteljsko društvo, 50 Din: Učiteljski zbor v Borovnici z opombo: »Za sklad pošiljamo — dasi težko — priloženih 50 Din, katere smo

zložili ob prejemu doklad.« Jako lepo in posnemano vredno! Ako je dobra volja, premagamo vse težkoče, kajti v dobri in krepki volji je nepremagljiva moč. 20 Din: Šolsko vodstvo v Svibnem p. Radeče pri Zid. mostu. Položnice sem Vam danes odposlal. S tem ponovno opominjam vse one, ki se izgovarjajo, da nimajo poštinih položnic, kam naj se obrnejo — pa jih bodo takoj prejeli. Sicer pa jih imajo tudi vsi društveni predstniki vedno na razpolago — saj porabili jih do danes še niso, kakor nam jasno pričajo dosežane počasne pošiljave. Res, malo več »borovniške dobre volje« je treba — pa bo kmalu zavlada vsestranska zadovoljnost! Prosim! 10 Din: Štefanija Čelova — Ljubljana. — Današnji izkaz 180 Din. Prej izkazanih 2762 Din 50 p. Skupaj 2942 Din 50 p. Zdravo! — Ivan Petrič, Ljubljana, VII., Gasilska cesta 172.

—g Članarina in darila za učiteljski konvikt. Tov. Fran Marolt, učitelj v Ljubljani, Din 10. »Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okolice ljubljanske« Din 50 kot tretja pokroviteljina. — Tov. Milan Pavlovec, učitelj v Cerkljah, na račun mesečne plače 20 Din. — Hvala!

—g Darila »Učiteljskemu konviktu« v Ljubljani. 7% obveznice državnega investicijskega posojila (s kuponi od meseca septembra 1922): Franja Urbančičeva, učiteljica v Bukovici, 1 à 100 Din; Josip Lapajne, nadučitelj v Cerkljah na Gorenjskem, 1 à 100 Din (na račun ene mesečne plače); (s kuponi od meseca marca 1923): Karel Trost, nadučitelj v Št. Jerneju, 1 à 100 Din; Lina Trostova, učiteljica v Št. Jerneju, 1 à 100 Din; skupaj 4 obveznice à 100 Din in prej izkazanih 83 obveznic à 100 Din — 8700 Din. Srčna hvala!

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

+pov TAJNIKOM OKR. UČITELJ. DRUŠTEV! Seznane poročenih učiteljev, upokojencev in šol. vrtnaric nam niso vposlala še sledeča društva: Kamniško, Kozjansko, Svetlenardsko, Logaško, Dol. Lendavsko, Ljutomersko, Mariborsko, Murško Soboško, Slove-njegraško, Vransko, Savinsko učiteljsko društvo. Nujno prosimo, da nam tovariši tajniki nemudoma vpošljejo te seznane, ker bomo sicer morali dotičnim tovarišicam in tovarišem zaračunati polno članarino za I. polletje. Skrajni čas je že, da to zadevo uredimo, ker bo sicer uprava trpela preveliko škodo. Listi so dandanes sila dragi. — Uprava listov UJU.

+pov OPOZORILO! Tovariše, ki pošiljajo prispevke za rezervni sklad prosim naj se v ta namen ne poslužujejo položnic »Udruženja« štev. 11153 ker nam to prenakazovanje povzroča nepotrebno delo in sitnosti. Vse temu skladu namenjene zneske naj pošiljajo na čekovni račun »Hranilnica in posojilnica Učit. konvikta v Ljubljani« čekovni račun štev. 10797. — Blagajnik.

+pov BLAGAJNIKOM UČITELJSKIH DRUŠTEV! Tovariše blagajnike učiteljskih društev opozarjamo, da še sledeča društva niso vposlala prispevkov za prelete Radovanovičeve brošure: Logaško 5 izv. 25 Din; Gornjegraško 5 izv. 25 Din; Kamniško 5 izv. 25 Din; Kozjansko 5 izv. 25 Din; Krško 10 izv. 50 Din; Laško 5 izv. 25 Din; Sv. Lenardsko 5 izv. 25 Din; Litijsko 5 izv. 25 Din; Ljutomersko učit. društvo 5 izv. 25 Din; Maribor — mesto 10 izv. 50 Din; Mežiška dolina 5 izv. 25 Din; Novomeško učit. društvo 5 izv. 25 Din; Ormoško učit. društvo 5 izv. 25 Din; Ptujsko učit. društvo 10 izv. 50 Din; Savinsko učit. društvo 5 izv. 25 Din; Dol. Lendavsko 5 izv. 25 Din. Prosimo nujno prizadeta učit. društva, da nam te zneske nemudoma vpošljejo ali pa brošure vrnejo. Račun moramo tekom 8 dni poravnati. — Blagajništvo UJU poveri. Ljubljana.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOČEVSKI OKRAJ. Zboruje v sredo po Vel. noči, t. j. 4. aprila t. l. Zborujemo skupno z vsemi tremi društvi tega okraja, radi važnosti dnevnega reda. Kraj zborovanja še ni določen; da bodo pa vsi tovariši pravočasno obveščeni, priobčimo kraj v društvenem glasilu in v drugih časopisih. Zdravo!

+Š Društvo slov. učiteljev v Ljubljani vabi tovarišice na sestanek v četrtek, dne 30. marca ob 10. uri dop. v šoli pri Sv. Jakobu. Dnevni red: 1. O gojenju cvetlic. Predava g. vrtnarski nadzornik tov. Fran Černogaj. 2. O jedi in serviranju. Predava tov. Jerica Zemljanova. 3. Društvene zadeve. Pričakujemo, da tovarišice dokažejo s številno udeležbo zanimanje za društveno delovanje.

+ MARENBERŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO ima svoj redni občni zbor v četrtek, dne 5. aprila ob 9. uri v šoli v Pod-Velko. Dnevni red: 1. Odborova poročila. 2. Poročilo tov. Viherja, zastopnika v okrajnem šolskem svetu. 3. Volitev novega odbora. 4. Volitev poročevalcev šolskih vrtov. 5. »Zemljevid domačega kraja Brezno« (uvod v zemljepisje), razkazuje in pojasnjuje tov. Krajnik. 6. Referat tov. Visočnika: »Življenje kot najdražje — je najhujši boj — in zahteva najresnejše priprave.« 7. Slučajnosti.

+ OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO V MURSKI SOBOTI je vršilo svoj redni občni zbor v soboto dne 4. februarja v prostorih državne osnovne šole v Murski Soboti ob zelo številni udeležbi. Društveni predsednik tov. Požegar je z lepim pozdravnim govorom otvoril občni zbor, povdarjajoč znaten razmah in stopnjo delavnosti društva od njegovega postanka do danes.

Tajnikovo poročilo. V minuli poslovni dobi vršilo je društvo štiri zborovanja, na katerih so se razpravljale važne stanovske zadeve splošnega in lokalnega značaja. Odbor je imel eno sejo, a celokupno učiteljstvo v Prekmurju je imelo dne 23. septembra 1922. svojo prvo, nad vse pričakovano uspešno uradno konferenco. — Društvo šteje 91 članov. Vendar je med nami še nekaj takih, ki ne vedo, kam bi umerili svoje kake. Naša dolžnost je, da tudi te priključimo v vrsto organiziranih prosvetnih delavcev! V nadaljnjem omenja tajnik ostudno delo nasprotnikov narodnega učiteljstva, delo onih elementov, ki se v boju proti kulturi poslužujejo vseh, še tako nizkih sredstev. Vse naše sile morajo biti usmerjene na isti cilj, sicer ne pridemo zlu do živega!

Poročilo tov. blagajničarke nam je pokazalo lepo, svetlo, a tudi temno stran našega društva. Mnogi člani pričakujejo od celokupne naše organizacije marsikatero ugodnost, a zavedajo se tudi svojih društvenih dolžnosti: plačujejo redno društveno članarino. So pa tudi taki v naših vrstah, ki niso kljub številnim opominom še do danes poravnali članarino!! Zborovalci so hrupno zahtevali, naj se imena zaostaležev prečistijo, kar pa je tov. okrajni nadzornik Jurko preprečil, trdno prepričan, da bodo i ti v najkrajšem času storili svojo dolžnost. — Upamo!! Društvena imovina se začasno naloži v podružnici »Savenske banke« v Murski Soboti. Na predlog tov. Kotnika J. se enoglasno sklene, da pobirajo odsej članarino šolski voditelji tako, da poberejo od podrejenega učiteljstva članarino mesečno, a oni jo nakažejo četrtletno društveni blagajni.

Slovo. Pred prehodom na volitve društvenega odbora omenja tov. predsednik, da nas osnovelec društva tov. nadzornik Jurko v kratkem zapusti, odhajajoč v stalni pokoj. V vznešnih besedah se predsednik spominja neveljavih zaslug tov. nadzornika, ki si jih je le-ta spletel na polju prekmurskega šolstva. Z dolgotrajnim aplavzom in »živio« klici je bil sprejet predlog predsednika, da se imenuje tov. nadzornik častnim članom. Tov. nadzornik sprejema ginsten častno članstvo ter se ob enem prijavl kot dosmrtni društveni član. V živih besedah slika tov. nadzornik delovanje in trpljenje učitelja, a to naj nam ne jemlje poguma. Kot vodilne smernice v težavnem našem poklicu nam tov. nadz. zapušča: Spravljivost med posameznimi društveniki ter med posameznimi šolami; ljubezen do poklica in do otrok; varovanje svojega osebnega ugleda ter ugleda učiteljskega stanu. — Za odkrito, tovariško postopanje ter odprto dušo napram vsem in vsakemu se tov. nadzorniku zahvali tov. Titan Ivan.

Volitve. Z vzklikom je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: tov. A. Požegar; predsedniški namestnik: tov. Titan J.; tajnik: tov. M. Dujc; nam. tov. Prelogova; blag. tov. Hočevar C.; nam. Titan J.; odborniki: tovariši Kontler, Kočar, Antauer, Gregorič in Dzuban. Za preglednika računov tovariša Bajec in Poročoš.

Nabiranje narodnega blaga v Prekmurju. Tov. Kontler Julij je poslal društvu odbor in šolskemu oddelku okr. glav. vlogo, spominjajočo na zelo bogato prekmursko narodno slovstvo (pravljice, pesmi, pregovore in reke) ki je obsojeno na večno pozabljeno, ako ga še pravočasno ne rešimo. Kako bi se lotili dela, da bi imeli čim sigurnejši uspeh. V živahno in stvarno debato so posegli tovariši Hočevar C. Karner, Humer, Kontler, Dujc, Tov. Rusjan predlaga, naj se nabira tudi prekmurski besedni sklad. Vsa tovarica nabira narodne pripovedke v svojem okrožju, jih vpošlje tov. Kontlerju; le-ta jih uredi in izda v posebni knjigi. Tov. Kontler je prečital par zelo lepih prekmurskih narodnih pesmi, povesti, pregovorov in ugan. Marsikateri učiteljica bo našel s tem delom prijetno in plodono zabavo. Pridno na delo!

Fromova stavnica. Tov. nadzornik Jurko priporoča šolam nabavo črk za Fromovo stavnicco ter velike stenske karte Jugoslavije; karta je zelo pregledna, za šolo jako pripravna, a tudi prilično draga. — Vendar si jo bodo nekatere šole omislile.

Počitniški izlet. Tov. Minkuš poroča o nameravanem počitniškem izletu. Strokovno, glasilo: »U. T.« je o tem mnogo poročalo.

Svratista F. S. Na predlog tov. Hočevarja C. se osnuje odsek F. S. katerega naloga je pripraviti svratista za potujoče učiteljstvo. V odseku so tov. Hočevar C., Humer, M. u. B. e. Dujc.

Članarina in »U. D.« v Mariboru. Ker je vsak član društva tudi član »Učit. Doma« v Mariboru, zviša se članarina na 110 Din letno. Društveni blagajnik nikaže pristojno svoto »U. D.«

Že po 13. uri je tov. predsednik zaključil ta občni zbor, o katerem se lahko reče, da je med našimi zborovanji dosedaj najlepši. Na svidenje na »Goričanskem«. — Tajnik.

+ SLOVENJEBIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je imelo svoj občni zbor v četrtek dne 8. februarja v dekliški šoli v Slovenski Bistrici ob prav dobri udeležbi. Tokrat še Makolčan niso izostali.

V svojem pozdravnem govoru omenja predsednik, da tega dne odbor poroča o bilanci svojega delovanja, tu je vsakemu članu dana prilika, da pove svoje mnenje, izrazi svojo nezadovoljnost v tem ali onem oziru, da smernice novemu delovanju. Člani naj dajejo inicijativno, stavijo predloge, katere odbor sprejema, regulira, eventualno omiljuje ter odpošilja na pristojno mesto. Predno preide predsednik k dnevnemu redu, se s toplimi besedami spominja umrle tovarišice g. Fanike dr. Schaubachove, rojene Novakove, katero smo imeli vsi radi, ki jo bomo v naših vrstah vedno pogrešali. Čeprav je bila izstopila iz učiteljskega stanu, je ostala še vedno zvesta članica našega učiteljskega društva. Na predsednikov poziv vstanejo vsi člani v znak sožalja ter zakličejo nepozabni tovarišici trikratni »slava!!« Predsednik poroča, da je deset članov opravilo svojo odtodnost; na novo je pristopila tovarišica Mira Šijančeva iz Poljan, izstopila sta tovariši Kovarčič Jakob in tovarišica Planerjeva; zadnja je pristopila k mariborskemu učiteljskemu društvu. Predsednik posebej pozdravlja tovariša Sabatija, ki je po srečno prestali očesni operaciji zopet v naši sredini ter preide k prvi točki dnevnega reda, k dopisom, pri katerih je omeniti sledeče:

1. Predsednik pozivlja člane, naj darujejo 7% državne obveznice U. D. ter naj izvršujejo nasvete, dane v prečitanem dopisu; iz vidika pa naj tudi ne pustijo »Zdravilškega Doma« v Rogoški Slatini.

2. Dalje pozivlja tovariše in tovarišice, da prisostvujejo seji »Ped. didakt. odseka UJU«, ki se bo vršila v Slov. Bistrici dne 15. februarja t. l. in vabi na sodelovanje.

3. Seznam udeležencev počitniškega izleta odpošlje na določeno mesto tovarišica Hribarjeva, ki prevzame tudi poverjenišvo.

4. Društvo naroči za enkrat za pol leta »Narodno Prosveto«.

Nato poroča tovariš Sabati kot zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu o delovanju te za nas toliko važne korporacije pred prihodnim, ki se bil tudi okrajni šolski svet v službi onih, ki so zidali nemški most od Belta do Adrije. Nadaljuje svoje poročilo o delovanju okrajnega šolskega sveta po prevratu, to pa z ozirom na uradno tajnost v tesnem okviru. Živahno ploskanje in zahvala predsednikova sta izražala zapanje, ki ga ima učiteljstvo v svojega zastopnika.

Tovariš Rainer poroča o zadnji seji širšega sosveta v Ljubljani. Ker so volitve že za nami, omenja par zanimivih slučajev, ki niso bili objavljeni v časopisu ter pozivlja zlasti šolske voditelje, da naročajo vse tiskovine l. dr. pri »Učit. tiskarni«, ki se je izkazala kot prava dobrotnica »Učit. konvikta« v Ljubljani in »U. D.« v Mariboru.

Nato sledi poročilo predsednikovo, tajnično in blagajničarjevo. Da je v društveni blagajni znaten prebitok, se je zahvaliti blejskim in sara-jevskim delegatom, ki niso zahtevali niti vinarja odškodnine. Račune sta pregledala tovarišica Hribarjeva in tovariš Kukovič, ki sta jih našla v najlepšem redu. Tovarišica Puceva poroča, da so pristopili k »Učiteljski Samopomoči« štirje člani, število pa še ni zaključeno.

Pri volitvah se izvli z vzklikom stari odbor: predsednikom Fran Karbaš, podpredsednikom Josip Rainer, za tajnika Ottilija Feigel, blagajničarjem Matko Janžekovič, odbornikom Ludvik Varl in Fran Bratoš, namestnikom Josip Sabati in Anton Kukovič. Pregledovalcem računov se na novo volita Franja Hribarjeva in Anton Metlika.

Društvena članarina se zviša na letnih 110 Dinarijev.

Pri slučajnostih sklenejo člani, da se vrši proslava petdesetletnice učiteljskega društva v Studenicih, dan se določi pri prihodnjem zborovanju, ki se bo vršilo v soboto dne 14. aprila. Tovariši Bratoš, Živko in Logar skličejo prvo pevsko vajo v Slov. Bistrici; za pevski zbor se priglasi 20 pevcev in pevk. Da smo se pri popoldanskem sestanku zopet sešli, je za naše društvo sameobsebi umevno. Tu nismo mnogo govorili o naši prerano umrli Faniki, a zavedali smo se vsi žalostne resnice, da je ni več med nami.

+ SAVINJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO JE IMELO SVOJ OBČNI ZBOR dne 3. sušca 1923 na Gomilskem, katerega se je kljub skrajno neugodnemu vremenu članstvo skoro polnoštevilno udeležilo. Tovariš predsednik pozdravi vse navzoče, zlasti pa novega člana Martina Sotlarja iz Polzele ter preide na to k dnevnemu redu. Po odobritvi zaupnika nam je tovariš predsednik poročal o seji širšega sosveta UJU poverjeništvu Ljubljana.

Po poročilih društvenih funkcionarjev se je sklenilo, da se plačuje članarina mesečno 10 Din, da se bo kril primanjkljaj preteklega leta. Nato je društvo obravnavalo nekatere interne zadeve.

V novi odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši: Predsednik: tov. Mirko Zdošek; podpredsednik: Julije Ševnik; tajnik: Lojze Lušin; blagajnik: Martin Sotlar; odbornika Jožica Ahtikova in Julka Virantova; namestnika: Ivan Urek in Mara Lavričeva.

Predavanje tov. Zotterja se preloži na prihodnje zborovanje, ki se bo vršilo meseca maja. Dan zborovanja se bo pravočasno določil.

+ ŠMARSKO - ROGAŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 10. marca t. l. v Šmarju. Temperamenten govor predsednika je bil namenjen spominu umrlega literata dr. I. Tavčarja, ki je s svojim jedernatim, markantnim in lepovzvočnim slogom orisal rodno svojo grudo z najznačilnejšimi barvami svoje velike duše. Radi prepičlo odmerjenega časa se je preložilo tajniško in blagajniško poročilo na prihodnje zborovanje. Nato je prevzel besedo naš agilen tovariš H. Šumer, prednašajoč svoj zanimiv referat: Učiteljevo delo. (O tem izpregovorimo še na drugem mestu.)

Slučajnosti. Učitelji, ki hočejo pristopiti k F. S. učiteljev, naj se javijo pri tov. Španu. Radi notice v »Slov. Narodu«, naj se upokoji učiteljstvo z nad 30 službenimi leti, se je poslal protest na pristojno mesto. V prihodnjem zborovanju, ki se bo vršil na Slatini, ko bo vozil tretji vlak naj predava mladi naš naraščaj. — Molislav Rudež, učitelj-poročevalc.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu Maribor: Ko smo prejeli Vaš dopis, je bil že postavljen današnji članek »Na naslov itd.« in notice »Učiteljski pravnik«, ki govore o istem. Izpustiti nismo mogli iz današnje štev. ničesar, ker je ostalo mnogo že postavljenega gradiva, priloge pa iz gmočnih ozirov, listu ne moremo dati. Dopis priobčimo torej prihodnjič, kakor želite in bi ga priobčili tudi brez groženj.

—lu T. Č. — v T.: Ko dobimo še informacije priobčimo Vaš dopis. Čitajte »Učit. pravnik« v današnji številki.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

ŽIKO

Pokusite ----- in se prepričajte, da ni okusnejše kave. Nadomešča pravokavo ter potrebuje malo sladkorja, zato je tudi najcenejša. Priporočljiva je predvsem za otroke, bolnike in rekonvalescente. Številna priznanja na razpolago. Dobi se v vseh boljših trgovinah. Naroči se lahko tudi po povzetju najmanj 5 kg direktno v Pražarni »Žika«, d. z o. z. Ljubljana, Rož. dol.